

Bydgoszcz, 12 czerwca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.21.2019. JDa/AJe /RK

**Pani
Ewa Tadrowska
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Ks.P.Skargi 2
89-100 Nakło n/Notecią**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Ks. P. Skargi 2, 89-100 Nakło n/Notecią (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 30, 31 maja 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 287/2019 z dnia 8 maja 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 27 maja 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Ewy Tadrowskiej – Dyrektora MGOPS, p. XX, p. XX, p. XX oraz p. XX – asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Nakło n/Notecią ww. zadanie realizuje MGOPS.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 28 czerwca 2012 r. przyjętego Uchwałą Nr XXI/467/2012 Rady Miejskiej w Nakle n/Notecią. W dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 8 grudnia 2015 r., wprowadzonym Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Nakło n/Notecią Nr 252/2015. Dokument zawiera w § 16 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione w § 23 zadania przypisane ustawą do realizacji.

Burmistrz Miasta i Gminy Nakło n/Notecią Zarządzeniem nr 195/2011 z dnia 6 grudnia 2011 r., upoważnił Dyrektora MGOPS p. Ewę Tadrowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej wyodrębniono sekcję wspierania rodziny, co jest zgodne z art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 przyjęty Uchwałą Nr XLII/816/2017 Rady Miejskiej w Nakle n/Notecią z dnia 30 listopada 2017 r.

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a zwłaszcza funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci oraz młodzieży. Dokonana analiza sytuacji społeczno-demograficznej na przykładzie rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka, pozwoliła na sformułowanie celów szczegółowych. Realizacja programu uwzględnia konkretne działania z przypisanymi do nich podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zadania oraz wskaźniki. Realizatorzy programu wykazują zaangażowanie, informując MGOPS o poziomie osiągnięcia zadań w swoim obszarze. Dokument podlega ewaluacji i monitoringowi, które pozwolą wyciągnąć wnioski z dotychczasowych działań.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MGOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2017 i 2018 zostały przekazane do Rady Miejskiej w terminie określonym w ustawie.

W dokumentach zawarto potrzeby związane z realizacją zadań w obszarze wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 stycznia 2017 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2012 r. do chwili obecnej (z przerwą od 1 marca 2019 r. do 7 marca 2019 r. dotyczącą przejścia na emeryturę),
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lutego 2017 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 marca 2018 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lutego 2019 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 29 rodzin, w tym 17 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 58 rodzin, w tym 18 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 46 rodzin, w tym 16 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystenci równocześnie nie pracowali z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystentów uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Nakło n/Notecią tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i konferencjach. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował w wywiadzie środowiskowym do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie. Powyższy wniosek był rejestrowany elektronicznie. Pracownik socjalny dokonując analizy sytuacji rodziny, sporządzał diagnozę. Na podstawie wniosku oraz opinii pracownika socjalnego, Dyrektor wydawał zgodę na współpracę

z asystentem w formie decyzji administracyjnej. W przypadku rodzin z postanowienia sądu, nie przeprowadzano wywiadu środowiskowego.

Z rodziną podpisywano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą (A.S., J.L., U.L., J.W.M., N.K., A.P., F.A., A.T., W.W., J.G., K.R.J., P.C., J.Ł., W.U., K.A.).

Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku rodzinnym, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, plan pracy z rodziną, miesięczną kartę pracy asystenta, okresową ocenę sytuacji rodziny, decyzję administracyjną przyznającą asystenta, miesięczną kartę czasu pracy asystenta.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Plany pracy sporządzane były w terminie około miesiąca, po zapoznaniu się z sytuacją rodziny. Dokument nie zawierał terminów realizacji działań oraz przewidywanych efektów, co stanowi naruszenie zapisu art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, przez okres od 1 miesiąca do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy, w zależności od sytuacji rodziny. Odbywał się on poprzez wizyty w środowisku oraz rozmowy z instytucjami, typu szkoła, policja.

Decyzja asystenta o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się w porozumieniu z Dyrektorem Ośrodka. Wcześniej powyższą decyzję asystent konsultuje z rodziną. Jeśli rodzina korzysta ze wsparcia MGOPS, również brana jest pod uwagę opinia pracownika socjalnego. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną, jak dotąd nastąpiło w wyniku: rezygnacji rodziny, braku współpracy, zmiany miejsca zamieszkania, osiągnięcia celów rodziny, pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców, pełnoletności dziecka, zmiany postanowienia sądu.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników MGOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: oświatą, kuratorami, służbą zdrowia. W zależności od problemów i potrzeb rodziny, podejmowane są dalsze działania.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinach objętych asystenturą, w których wystąpiło zjawisko przemocy, została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”. Członkowie grup roboczych podejmują stosowne

działania, zgodnie z kompetencjami. Ponadto asystenci ściśle współpracują z pracownikiem socjalnym, kuratorem, dzielnicowym, przedstawicielem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia dzieci, w tym umieszczano rodziny w lokalu dla ofiar przemocy, organizowano wspólne wejścia w środowisko przedstawicieli różnych służb, kierowano osoby uzależnione na terapię, bądź leczenie.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Nakło n/Notecią funkcjonują 2 placówki wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: Ognisko Wychowawcze działające w strukturach MGOPS oraz Harcówka, prowadzona w ramach projektu Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP, pn. „Harcownie - metodyka harcerska wsparciem dla rodziny” finansowanego ze środków unijnych.

Ponadto, gmina zapewnia dzieciom wypoczynek letni oraz podejmuje działania w kierunku wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych m.in. poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego. W obecnej chwili trwają prace projektowe.

W ramach alternatywnych form opieki dla dzieci i młodzieży oraz zagospodarowania wolnego czasu, działają na terenie gminy następujące placówki: Nakielski Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna Nakło, Muzeum Ziemi Krajeńskiej Nakło, orlik, Wiejski Dom Kultury Paterek.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Nakło n/Notecią nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Jak dotąd nie była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Nakło n/Notecią zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (rodzinnego, socjalnego, prawnego, terapeutycznego, psychologicznego). W zakresie specjalistycznego poradnictwa działania asystenta rodziny wspierane są w ramach projektu „Rodzina jesteśmy dla siebie”, który realizuje dla rodzin zajęcia indywidualne i grupowe.

Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Dyrektor MGOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 293 286 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 426 969 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 250 981 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracowali z koordynatorem rodzinnej lub wychowawcą instytucjonalnej pieczy zastępczej w opracowywaniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku. Uczestniczyli również w posiedzeniach zespołu Okresowej Oceny ds. Sytuacji Dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 31 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 30 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 24 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 31 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MGOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, MGOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie.

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Dyrektor MGOPS p. Ewa Tadrowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Określać w planie pracy z rodziną terminy realizacji działań oraz ich przewidywane efekty, zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)